

Att skapa ordlistor på finska och på meänkieli – två nationella minoritetsspråk med olika förutsättningar

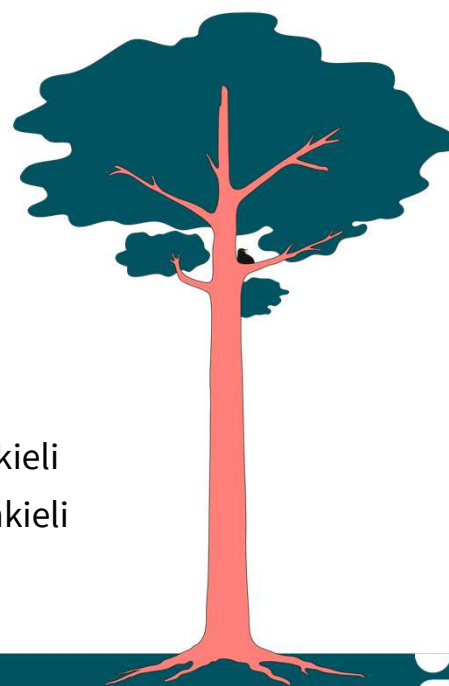
Nordterm 2023, 15 juni 2023

Elina Kangas & Tarja Larsson

Vårt föredrag

- Språkvård- och terminologiarbete i finska
- Språkvård- och terminologiarbete i meänkieli
- Förvaltningsordlista svenska-finska-meänkieli

Språkvård- och terminologiarbete i finska

- Stor inflyttning från Finland till Sverige på 1960- och 1970-talet
- Behov av sverigefinsk samhällsterminologi
 - vad heter *landstinget* eller *lärarlegitimation* på finska?
- Sverigefinska språknämnden 1975
- Nationellt minoritetsspråk 2000
- Del av Språkrådet och Isof 2006
- Språklagen 2009
- Minoritetslagen 2010

Terminologiarbete i praktiken

- Målsättning:
 - en** svensk term -> **en** finsk term – samma översättning i hela landet
- Alltid en finlandsfinsk term om möjligt
- Om inte möjligt -> en nybildad sverigefinsk term enligt de fastställda principerna för termarbetet
- Rekommendationer -> användarna bestämmer om användning

De rekommenderade termerna

1. följer den finska grammatiken och de finska ordbildningsprinciperna
2. är transparenta
3. kan lätt översättas tillbaka till svenska
4. ska inte blandas ihop med närliggande begrepp
5. är enhetliga
6. kan godkännas av språkbrukarna

Språkrådets svensk-finska ordlistor

- Språkrådets svensk-finska socialordlista (2011)
- Språkrådets svensk-finska skolordlista (2014)
- Språkrådets svensk-finska omsorgsordlista (2018)
- På gång: uppdatering av kyrkoordlista
- På gång: förvaltningsordlista svenska-finska-meänkieli

Ordlistor på isof.se

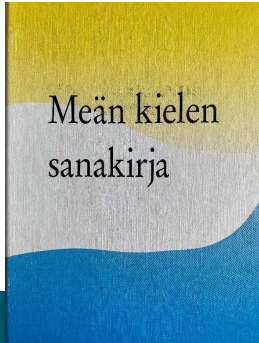
- Avfallsordlista
- Begravningsterminologi
- Biblioteksordlista
- Coronaordlista
- Diabetesordlista
- Kontorsartiklar
- Kungliga hovet
- Offentlig förvaltning
- Valordlista mm.

<https://www.isof.se/sidor-pa-nationella-minoritetsprak/suomi/sanastot>

Språkvård- och terminologiarbete i meänkieli

- Språkets namn meänkieli. Tornedalsfinska ses som föråldrad.
- Språkvård- och terminologiarbete i meänkieli ser annorlunda ut jämfört med finska
- Språkvårdartjänst inrättat 2018, men namnvård och arkivarbete har funnits redan tidigare
- Olika aktörer inom språksamhället har jobbat med språkfrågor i meänkieli: aktiva författare, skribenter, lärare, översättare
- Första ordboken *Meän kielen sanakirja* (Kenttä & Wande 1992)

Meän kielen
sanakirja

meänkieli – svenska – suomi

MEÄNKIELEN ISO SANAKIRJA

STORORDBOK FÖR MEÄNKIELI

BARENTS

Fras-och ordlista på svenska-meänkieli.
För äldreomsorgen och hemtjänsten.

Birger Winsa
Bilder Ulrika Nilsson

Queer-sanakirja
Queerordbok
Meänkieli/Svenska

Poromiehen sanakirja
Renskötarens ordbok
Birger Winsa

KALASTAJAN SANAKIRJA
FISKARENS ORDBOK
Birger Winsa

Luonon sanakirja
Naturens ordbok
Birger Winsa

Meän Akateemi
Academia Tornedaliensis

Meänkieli ↔ svenska ordbok

Svenska ⇄ Meänkieli

Sök (minst två bokstäver)

Nuläge för meänkieli

- Standard inte helt etablerat
- Tornedalsvarietet dominerar
- Kunskap och medvetenhet ökar, också hos meänkielitalande

Nuläge för meänkieli

- Standard inte helt etablerat
- Tornedalsvarietet dominerar
- Kunskap och medvetenhet ökar, också hos meänkielitalande

Förvaltnings-
ordlista
behövs.

Vem får
bestämma?

Är min
varietet med?

Isofs uppdrag

Uppgifter

1 § Institutet för språk och folkminnen har till uppgift att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och immateriella kulturarv i Sverige.

Bakgrund till den nya förvaltningsordlistan

- En befintlig förvaltningsordlista svenska-finska, drygt 10 år gammal
- Behov av uppdatering
- Beslut att lägga till meänkieli
- Samarbete mellan språkvårdarna i finska och meänkieli
- Resultat: Isofs första trespråkiga ordlista: svenska-finska-meänkieli

Exempel

sv

dokument

fi

asiakirja 'saklig skrift'

me

paperi, dokymentti, tokymentti,
dokymäntti, tokymäntti

Exempel

sv

dokument

fi

asiakirja, dokumentti

me

paperi, tokymentti

Exempel

sv

Lag om nationella minoriteter
och minoritetsspråk

fi

Laki kansallisista vähemmistöistä
ja vähemmistökielistä

me

Laki kansallisista vähemmistöistä
ja vähemmistökielistä

Exempel

sv

Lag om nationella minoriteter
och minoritetsspråk

fi

Laki kansallisista vähemmistöistä
ja vähemmistökielistä

me

Laki kansallisista vähemmistöistä
ja vähemmistökielistä

Exempel

sv

ombudsman

fi

asiamies, edustaja, valtuutettu

me

ompyyti, eustaja

Exempel

sv
tystnadsplikt

fi
vaitiolovelvollisuus

me
vaitiolopakko

Tack! Kiitos!

Riina Heikkilä

Tarja Larsson

Meri Alarcón

Elina Kangas

suomi@isof.se

meankieli@isof.se